

יזכור: גשם הרבה אבל לא חס!

Category: חגים, שמחת תורה

בתפילה מיוחדת אנו מבקשים גשם בזכות אבות האומה. הגשם מסמל את הגשמיים בעולם, ממנה יש להנות אך במידה הראויה. כאשר המים חמים מדי עלול להיווצר הוריקן הרסני!

המלאך האחראי על גשם

אנו עומדים לפני תפילת "יזכור", שבה אנו מבקשים מהקב"ה "יזכור אלוקים" שיתן לנו את יקירינו ואהובינו, הורים ובני משפחה קרובים. אולם יש לציין שתיכף לאחר תפילת "יזכור", אנו מתפללים תפילת "יזכור" נוספת והפעם אנו מבקשים מהקב"ה שיזכור את אבות האומה.

בתפילת מוסף היום, נתפלל תפילה מיוחדת בשביל הגשם. במהלך התפילה אנו מבקשים מהקב"ה שיוריד לנו גשם בזכות האבות של עם ישראל. שש פעמים אנו אומרים בתפילה זו את התיבה "יזכור", על מנת שיזכור הקב"ה את מעשיהם הטובים של אבותינו ובזכותם יוריד לנו גשם.

[נא לפתוח את הסיפורים]

התפילה פותחת בבקשה שהקב"ה יורה ל"אף ברי" שהוא המלאך הממונה על המטר שיתן לנו גשם בשנה הקרובה.

ה"יזכור" הראשון שאנו אומרים בתפילה זו: "יזכור אב נמשך אחר כך כמים" אנו פונים אל הקב"ה שיזכור את אברהם שנמשך אחרי הקב"ה כמו מים שדרכם לזרום מעצמם ולחדור לכל מקום ללא 'עידוד' מיוחד; כך גם אברהם אבינו נמשך ונדבק בקב"ה בלי שום מורה דרך, שכן הוא גילה בעצמו את בורא העולם ומנהיגו. אנו פונים אפוא אל הקב"ה ואומרים "בעבורו אל תמנע מים".

"יזכור הנולד" שמופיע בתפילה זו, מוסב על יצחק אבינו שהיה שופך את לבו בתפילתו כמו מים, "לשפך לב כמים". אין הכוונה שאדם בוכה ומוריד דמעות כמים, אלא המשמעות היא כאותו ביטוי ששגור על פינו "לשפוך את הלב", כאחד שמספר את כל אשר על לבו ומגלה את צפונות לבו בפני חברו הקרוב ביותר ואז יש לו תחושה טובה והקלה משמעותית; כך יהודי שמתפלל לפני הקב"ה עליו להרגיש כמי שמשוחח עם אימו או עם חברו הקרוב ששופך בפניהם את לבו, ואז הוא יודע ומרגיש שהקב"ה כואב את כאבו, משתתף בצערו ויושיע אותו מצרותיו. כזה היה הקשר האישי בין יצחק אבינו להקב"ה.

לאחר מכן אנו מתפללים "יזכור טען מקלו" שמכוון כנגד יעקב אבינו שהוא "כנאבק לו שר בלול מאש וממים". יעקב, כידוע, נאבק עם המלאך. ולכאורה לא מובן: אנו יודעים שמלאך הוא לא דבר גשמי וחומרי ומדוע אפוא הוא מוגדר "בלול [=מעורב] מאש וממים"? אוי"ל, שכשרוצים

לבטא דבר שאינו מציאותי ומנוגד לטבע, אומרים שהוא "בלול מאש וממים" [1] אש ומים אינם יכולים להתקיים ביחד, ואם בכל זאת אנו רואים שהם מאוחדים הרי זה "נמנע הנמנעות" (כשם שהקב"ה התגלה למשה רבינו בסנה, והסנה איננו אוכל, שזה נמנע הנמנעות).

כך הוא המלאך שכל כולו אלוקות ומציאות רוחנית שהיא למעלה מגדרי הטבע. לפיכך אנו מזכירים את יעקב אבינו שהצליח להתגבר על כל המכשולים בחייו באופן שלמעלה מדרך הטבע.

מים עכשיו

הבא אחריו זה משה רבינו. אנו אומרים בתפילה 'על הסלע הך ויצאו מים' שזה מזכיר את הסיפור שהקב"ה ציוה את משה לדבר אל הסלע שיתן מים והוא היכה אותו ולכן הוא לא זכה להיכנס לארץ. ואילו בתפילה זו אנו מזכירים את זה כמעלה, שבזכות מעשהו נזכה לגשם!?

רש"י מסביר שהקב"ה רצה שעם ישראל ילמד לקח מאותו סלע שעשה את רצון השם "שאלו דברתם אל הסלע והוציא הייתי מקודש לעיני העדה, ואומרים מה סלע זה שאינו מדבר ואינו שומע ואינו צריך לפרנסה מקיים דבורו של מקום, אנו על אחת כמה וכמה." (חוקת כ, י"ב).

ישנם שמסבירים שזוהי הסיבה מדוע משה רבינו לא דבר אל הסלע, הוא חשש שזה יעורר חלילה קטרוג שהנה הסלע עושה את רצונו של מקום ובכל זאת ישראל עדיין לא לומדים לקח. לכן הוא העדיף להיענש העיקר שלא להעמיד את עם ישראל באור לא מחמיא. ומשום כך אנו מזכירים את זה בתפילת גשם כדי לעורר את זכות המסירות נפש ואהבת ישראל של משה, שבזכותו הקב"ה יתן לנו מים.

כאן אנו מגיעים לאהרן הכהן הגדול, ומבקשים מהקב"ה שיזכור שביום הכיפורים הוא היה טובל חמש פעמים במקווה, שמכאן אנו לומדים את החשיבות הגדולה של טבילה במקווה, עד כדי כך שהכהן הגדול ביום הכיפורים טבל חמש פעמים. כשיהודי הולך לטבול במי המקווה, ובפרט כשאשה הולכת למקווה, היא זוכה שבזכות זה הקב"ה ייתן לה ילדים בריאים ושלמים.

ה"זכור" האחרון שאנו מזכירים בתפילתנו הוא על שנים עשר השבטים, שהם למעשה כל עם ישראל במשך כל הדורות שמסרו את נפשם למען הקב"ה ותורתו, "נשפך דמם עליך כמים". ואנו מזכירים אותם ומבקשים שבזכותם ייתן לנו הקב"ה מים.

גשמיות פושרת

גשם הוא מלשון גשמיות ועל פי קבלה המים מסמלים את התענוג הגשמי. כל אדם שרוצה לצאת לחופש פניו מועדות בראשונה אל החוף באיים הקריביים [2] כל פעם שאנו אווזים בידינו חוברת תירות כזו או אחרת אנו מוצאים בה תמונות של חופים ומים; כשאדם נוסע לירח דבש הוא חולם לבקר בחוף מסוים, ואם המים מעט חמים [3] הרי זה משובח [4]

אך כשהמים מתחממים מידי לא רק שלא ניתן להנות מהם ולהפיק מהם תועלת כלשהי, אלא יתירה מזו, הם גורמים להחרבת והרס העולם, כמו שאנו מכירים מתופעת ההוריקן שבא כתוצאה מהתחממות המים. ועוד יותר מודאגים מההתחממות הגלובלית.

וההוראה בזה היא, שאפשר וניתן להנות מהחיים במידה מסוימת, אפשר להשתעשע במים, אולם יש להישמר מ'מים חמים' מדי, אסור להיות להוט אחרי התאוות הגשמיות, כי מים שמתחממים יתר על המידה יוצרים, כאמור, הוריקן גדול והרסני.

על יהודי לזכור שהקב"ה העניק לו מידו הפתוחה הקדושה והרחבה הרבה גשמיות וביכולתו להנות ממנה, אבל מטרת הגשמיות היא לעשות ממנה רוחניות ² להשתמש בזה לדברים טובים ומועילים עבור קיום המצוות, או לעשות טובה ליהודי אחר.

צרכיו הגשמיים של יהודי צריכים להיות בדרגה של מים פושרים. לדרגת רתיחה עליו להגיע רק בענייני תורה ומצוות, טוב וחסד לו ולזולתו.